

Spis treści

Wstęp	5
Rozdział I	
Deuteronomistyczne dzieło historyczne	9
1. Miejsce dzieła deuteronomistycznego w Biblii Hebrajskiej	9
2. Powstanie dzieła deuteronomistycznego	11
2.1. Teorie przed Martinem Nothem	11
2.1.1. Podejście tradycyjne	11
2.1.2. Teoria źródeł	11
2.1.3. Redakcja deuteronomistyczna	12
2.2. Teoria Martina Notha	12
2.3. Późniejsze opracowania teorii Notha	14
2.3.1. Podwójna redakcja deuteronomistyczna	14
2.3.2. Potrójna redakcja	15
2.3.3. Model bloków	16
2.4. Jaki konsensus wokół historii deuteronomistycznej?	16
3. Materiał źródłowy dla historii dtr	17
3.1. Dokumenty administracyjne	18
3.2. Teksty propagandowe	18
3.3. Teksty nieurzędowe	19
4. Cel dzieła deuteronomistycznego.	19
4.1. Wyrok skazujący	20
4.2. Wezwanie do nawrócenia	20
4.3. Wezwanie do nadziei	21
Bibliografia.	22

Spis treści

Rozdział II

Księga Jozuego.	24
1. Tytuł księgi i jej bohater	24
1.1. Etymologia	24
1.2. Życie Jozuego	25
1.3. Jozue jako wzór przywódcy	25
2. Treść i struktura	27
3. Powstanie Księgi Jozuego	28
3.1. Źródła	29
3.2. Elementy redakcyjne	30
4. Księga Jozuego jako dzieło literackie.	32
4.1. Problem historyczności Księgi Jozuego.	32
4.2. Problemy literackie	33
4.3. Księga Jozuego – epopeją	34
4.4. Początki Izraela w Kanaanie	35
4.4.1. Model podboju.	35
4.4.2. Model pokojowej infiltracji	36
4.4.3. Model rewolucji społecznej	37
4.4.4. Model ewolucji społecznej.	37
5. Teologia Księgi Jozuego.	38
5.1. Wierność Boga	38
5.2. Dar ziemi	39
5.3. Zjednoczenie Izraela i Judy.	41
5.4. Prawo	41
5.5. Problem „wojen Jahwe” w Księdze Jozuego	42
5.5.1. Instytucjonalny charakter wojen Jahwe?	43
5.5.2. Wojna Jahwe w Joz 10	43
5.5.3. Deuteronomistyczna teologizacja narracji o wojnach Jahwe	46
5.5.4. Od lektury teologicznej do lektury duchowej Księgi Jozuego	48
Bibliografia.	50

Rozdział III

Księga Sędziów	51
1. Tytuł księgi	51

2. Miejsce Księgi Sędziów w historii deuteronomistycznej	53
3. Treść i struktura	55
3.1. Wprowadzenie historyczno-geograficzne (Sdz 1,1–2,5)	55
3.2. Wprowadzenie historyczno-teologiczne (Sdz 2,6–3,6)	56
3.3. Narracje o sędziach (Sdz 3,7–16,31)	57
3.3.1. Sędziowie „więksi”	57
3.3.2. Sędziowie „mniejsi”	59
3.4. Dwuczęściowy epilog (Sdz 17–21)	59
4. Źródła i powstanie Księgi Sędziów	60
4.1. Materiał źródłowy	60
4.2. Powstanie księgi	62
4.2.1. Księga wybawicieli	62
4.2.2. Dynamika procesu redakcji	64
5. Wartość historyczna Księgi Sędziów	65
5.1. Sytuacja polityczna	65
5.2. Sytuacja społeczna	66
6. Teologia Księgi Sędziów	68
6.1. Deuteronomistyczna teologia historii.	69
6.2. Wolność jako dar i zadanie	70
6.3. Boża moc, która posługuje się ludzką słabością.	71
Bibliografia.	72

Rozdział IV

1-2 Księga Samuela	73
1. Tytuł.	73
2. Treść i struktura.	74
2.1. Saul i Dawid (1 Sm 1–15)	75
2.2. Dojście Dawida do władzy (1 Sm 16 – 2 Sm 5)	75
2.3. Sukcesja tronu na dworze Dawida (2 Sm 6–20)	75
2.4. Dodatki do historii Dawida (2 Sm 21–24).	76
3. Powstanie.	76
3.1. Tradycyjne ujęcie żydowskie.	77
3.2. Hipoteza dokumentów	77
3.3. Hipoteza fragmentów	77
3.4. Hipoteza historii deuteronomistycznej.	78
3.5. Późniejsze rewizje hipotezy redakcji deuteronomistycznej	78

Spis treści

4. Problematyka historyczna Ksiąg Samuela	79
4.1. Samuel: sędzia, kapłan, prorok.	79
4.1.1. Samuel sędzia	80
4.1.2. Samuel kapłan	81
4.1.3. Samuel prorok	81
4.2. Saul	82
4.2.1. „Państwo” Saula.	83
4.2.2. Filistyni jako zagrożenie dla królestwa Saula	84
4.3. Dawid.	85
4.3.1. Historia Dawida z czasów panowania Saula	85
4.3.2. Powstanie państwa.	86
4.3.3. Królestwo Dawida	88
5. Teologia Ksiąg Samuela	89
5.1. Funkcja teologiczna głównych bohaterów	89
5.1.1. Samuel	89
5.1.2. Saul	90
5.1.3. Dawid.	91
5.2. Monarchia	91
5.3. Proroctwo Natana o dynastii Dawidowej.	93
Bibliografia.	95

Rozdział V

1-2 Księga Królewska	96
1. Tytuł	96
2. Struktura.	97
2.1. Trzy okresy monarchii.	97
2.1.1. Zjednoczona monarchia (1 Krl 1–11)	97
2.1.2. Paralelna historia królestw Izraela i Judy (1 Krl 12 – 2 Krl 17)	98
2.1.3. Koniec Królestwa Judy (2 Krl 18–25).	99
2.2. Historia monarchii z perspektywy prorockiej.	99
3. Powstanie Ksiąg Królewskich	101
3.1. Schematyczne ramy redakcyjne narracji o królach.	102
3.2. Źródła	103
3.2.1. Kroniki	104
3.2.2. Archiwa	104

3.2.3. Teksty prorockie	105
3.3. Proces redakcji	105
4. Chronologia	107
4.1. Charakter symboliczny liczb	107
4.2. Synchroniczny sposób datacji	108
4.3. Fenomen współrzędzenia	108
4.4. Przeddatacja i podatacja	109
4.5. Kalendarz wiosenny lub jesienny	109
4.6. Chronologia w służbie teologii	110
5. Teologia Ksiąg Królewskich.	110
5.1. Teologia historii.	110
5.2. Ocena religijna królów Izraela i Judy	111
5.3. Rola proroków	112
5.4. Kult jedynego Boga.	114
5.5. Perspektywa zbawienia	116
Bibliografia.	117
Rozdział VI	
1-2 Księga Kronik	119
1. Nazwa i miejsce w kanonie.	119
2. Hipoteza „dzieła kronikarskiego”	121
2.1. Jedność Krn i Ezd-Ne.	121
2.2. Różni autorzy Krn i Ezd-Ne	122
3. Struktura.	124
3.1. Wprowadzenie genealogiczne (1 Krn 1–10)	124
3.2. Zjednoczona monarchia (1 Krn 11 – 2 Krn 9)	125
3.3. Królestwo Judy (2 Krn 10–36).	125
4. Materiał źródłowy	126
4.1. Źródła biblijne	126
4.2. Źródła pozabiblijne	127
4.3. Sposób korzystania ze źródeł.	128
5. Gatunek literacki.	129
6. Autor i czas powstania	130
7. Teologia Ksiąg Kronik	132
7.1. Świątynia	133
7.2. Monarchia	134

Spis treści

7.3. Zasada odpłaty	136
Bibliografia.	138

Rozdział VII

Księgi Ezdrasza i Nehemiasza.	140
1. Tytuł i miejsce w kanonie.	140
2. Treść i struktura	142
2.1. Układ chronologiczny	142
2.1.1. Powrót i odbudowa świątyni (Ezd 1–6)	143
2.1.2. Misja Ezdrasza w Jerozolimie (Ezd 7–10)	143
2.1.3. Misja Nehemiasza i odbudowanie murów (Ne 1–13)	143
2.2. Układ tematyczny	144
3. Źródła	144
3.1. Pamiętniki Nehemiasza	145
3.2. Pamiętniki Ezdrasza	146
3.3. Listy zestawiające osoby, przedmioty	147
3.4. Dokumenty urzędowe	147
4. Autor, miejsce i czas powstania	148
5. Chronologia działalności Ezdrasza i Nehemiasza.	150
6. Teologia	152
6.1. Nowy exodus	152
6.2. Przestrzeń święta.	154
6.3. Izrael jako „ród święty”	155
6.4. Prawo.	156
Bibliografia.	158

Rozdział VIII

1-2 Księga Machabejska	160
1. Tytuł	160
2. Kanoniczność	163
3. Kontekst historyczny	163
4. Pierwsza Księga Machabejska	166
4.1. Struktura 1 Mch.	166
4.1.1. Dzieje Matatiasza (1 Mch 1–2; 167 r. przed Chr.)	166
4.1.2. Dzieje Judy Machabeusza (1 Mch 3,1–9,22; 166–160 r. przed Chr.)	167

4.1.3. Dzieje Jonatana (1 Mch 9,23–12,53; 160–143 r. przed Chr.)	167
4.1.4. Dzieje Szymona (1 Mch 13,1–16,24; 142–134 r. przed Chr.)	168
4.2. Autor	168
4.3. Czas powstania	170
4.4. Walor historyczny	170
4.5. Teologia	173
4.5.1. Obecność Boga	173
4.5.2. Religijność	174
4.5.3. Wierność Prawu	175
5. Druga Księga Machabejska	176
5.1. Gatunek literacki i autor	176
5.2. Struktura	178
5.3. Powstanie	180
5.4. Teologia	181
5.4.1. Świątynia jerozolimska	182
5.4.2. Męczeństwo	184
5.4.2.1. Wymiar religijny	185
5.4.2.2. Wymiar dydaktyczny.	185
5.4.2.3. Wymiar patriotyczny.	186
5.4.2.4. Wymiar polityczny	186
5.4.3. Zmartwychwstanie.	187
5.4.3.1. Argument kreatologiczny	188
5.4.3.2. Argument z Bożej wszechmocy.	188
5.4.3.3. Argument eschatologiczny	189
5.4.3.4. Argument ze sprawiedliwości Bożej.	189
5.4.4. Wstawiennictwo	190
5.4.4.1. Żywi za żywych	190
5.4.4.2. Żywi za zmarłych	191
5.4.4.3. Zmarli za żywych	191
Bibliografia.	191
Rozdział IX	
Księga Rut	194
1. Pozycja w kanonie	194

Spis treści

2. Struktura	196
3. Czas powstania	198
3.1. Datacja przedwygnaniowa	198
3.2. Datacja wygnaniowa	198
3.3. Datacja powygnaniowa	199
4. Gatunek literacki	201
5. Teologia	201
5.1. Idea „reszty”	202
5.2. Opatrzność Boża a teologia „przypadku”.	204
5.3. Przodek Dawida	205
Bibliografia.	207

Rozdział X

Księga Tobiasza	208
1. Tytuł	208
2. Tekst	209
3. Autor, czas i miejsce powstania	210
4. Struktura	211
5. Gatunek literacki	213
6. Intertekstualność	215
6.1. Literatura biblijna	215
6.1.1. Księga Rodzaju.	216
6.1.2. Księga Powtórzonego Prawa	216
6.1.3. Księgi prorockie	216
6.1.4. Księgi mądrościowe.	216
6.2. Literatura pozabiblijna	217
6.2.1. Opowieść o Achikarze	217
6.2.2. Stela Bentresz	218
7. Teologia	218
7.1. Prawdziwa pobożność.	218
7.2. Zasada odpłaty	219
7.3. Angelologia	220
7.4. Życie rodzinne	222
Bibliografia.	223

Rozdział XI	
Księga Judyty	225
1. Tytuł	226
2. Tekst	226
3. Kompozycja	227
3.1. Treść	227
3.2. Struktura	228
4. Antologiczny charakter Księgi Judyty	230
5. Gatunek literacki	232
6. Czas i miejsce powstania	233
7. Teologia	234
7.1. Pytanie o Boga	235
7.2. Relektura historii w kluczu exodusu	236
7.3. Paradygmatyczna postać Judyty	237
Bibliografia.	239
Rozdział XII	
Księga Estery.	241
1. Tytuł	241
2. Tekst	242
2.1. Różnorodność świadków tekstualnych	242
2.2. Greckie dodatki do Księgi Estery	243
2.3. Pytanie o pierwotny kształt Księgi Estery	244
3. Czas powstania	246
4. Struktura	247
5. Historyczność Księgi Estery a jej gatunek literacki	249
6. Teologia	250
6.1. Sens ukrytej obecności Boga	251
6.2. Poszukiwanie modelu życia w diasporze	254
6.3. Moralna dwuznaczność Księgi Estery	255
Bibliografia.	259